

VOLENTICS GYULA

A Schäffer család uradalmi kastélya az egykori szódi Ilka-pusztán, a mai Göd-Újtelepen, azaz „Bócsán”

A Schäffer család

A Grassalkovich család kihalása után (1841) Göd területe rövid időre Dercsényi Pál és Moritz fűrt von Montléart kezébe került. Őket a cincár kereskedőcsalád, Sina György és fia, Simon követte. 1864-ben már egy Belga Bank a gödi földek birtokosa, a bank csökkentve a mezőgazdasági területek nagyságát nagyarányú telekparcellázásba kezdett. Az új birtokvásárlók egyike Schäffer Bódog pesti kereskedő, akinek céges levélpapírjának fejléce szerint Göd-Ilka-majori Gazdaságának központi irodája Budapest, VII. ker. Erzsébet krt. 39. szám alatt volt (intézőség: Göd).

A Schäffer (a családnév egyéb írásmódja: Schaffer, Schöffler) család eredetét nem tudtam feltárni. Származásukat tekintve nem voltak nemesek, a magyar nemességgel foglalkozó szakirodalom nem ismerteti őket. Schäfferék izraelita származású áttértek voltak, mivel adataik a holokauszt áldozatainak adatbázisában fellelhető.

Schäffer Bódog (1847–1927) apja **Schäffer Lipót**, anyja **Stóra Erzsébet** volt. Schäffer Bódog gabona-nagykereskedő nevét 1897-ben az országos gazdacím tárban a szódi földbirtokosok között még hiába keressük. Nagykereskedői tevékenységének egyik bizonyítéka; az 1898. áprilisi Országos Hírlapban, mint a Budapesti Gabona-tőzsde egyik tőzsdetagját nevezik meg. Egyes források szerint a

Schöffner levélpapír 1.

Schöffner levélpapír 2..

19. század második felében vásárolt földbirtokot a Göd, Sződ, Csomád között elhelyezkedő, közigazgatásilag ekkor még Sződhöz tartozó Ilka-pusztán. Ezzel ellentmond, hogy 1897-ben a sződi földbirtokosok között nem találjuk nevüket, ekkor még csak a Floch, Nemeskéri, Szalachy, Szapáry család rendelkezett jelentős birtokkal. 1911-ben Schaffer már 870 holdon gazdálkodott.

A családdal kapcsolatban egy érdekes feljegyzést találunk a 20. század elején: A váci főszolgabíró 1918. november 5-én, néhány nappal a forradalom kitörése után írta jelentésében az alispánnak: „A hangulat községenként különböző. Ahol hatalmas (?) zsidók vannak, ott zsidóellenes (...) Sződön Ilka-pusztán Schöffner Bódog fél a megtámadtatástól. Tehetetlen vagyok, mert katonát a védelmükre nem adhatok.”

A sződi földbirtokosok 1924-es kimutatása alapján Schöffner Bódog 869 kataszteri holdon gazdálkodott Ilka-majorban lévő birtokán. Bódog 80 éves korában, 1927-ben hunyt el a kastélyban. A nyilvántartásokban 1931-ben Schöffner Bódogné és társai címen 868 hold birtok, Schöffner Bódogné nevéen 16 hold szőlő, Schöffner Pál nevéen pedig csak egy cséplőgép szerepelt.

Bódog felesége **Schöffner Bódogné sz. Spitzer Gizella** volt. Gyermekeik, akik azonos évben születtek, de nem voltak ikerrek; **Dr. Schöffner Ferenc** (1900–?) és **Dr. Schöffner Pál** (Bp., 1900–1944) később Budapesten ügyvédként praktizáltak. 1942-ben a hatóságok földjeiket és a kastélyt az

Schaffer Ferenc

Schaffer Pál

átengedésre kijelölt zsidó ingatlanok közé sorolták. Ettől az időponttól már nem tartózkodtak a kastélyban és (társ)kegyuraságuk is csak eddig tartott. Szintén ebben az évben S. Pál lakásaként már a Budapest, VII. kerületi cím szerepel. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye alispánjától a sződi plébániának 1942-ben írott levélben a családdal kapcsolatban a levél tárgyaként ennyi szerepel: „A sződi Schöfffer-féle zsidóbirtok kegyúri terheinek rendezése.”

A katolikus hitre áttért S. Bódog és két gyermekének nevelőnője, Lada Mária a kastélykertben lett eltemetve,

innen 1947-ben Budapestre szállították a hamvakat. Pál református vallásúvá lett, és mint presbiter részt vett a felsőgödi közösség életében, a háború alatt testvérel Budapestten tartózkodtak. Ferenc állandó lakcímeként Göd, míg Pálnak Budapest volt feltüntetve. Sorsukat megpecsételték a zsidótörvények, Pál 1944-ben lágerben halt meg, míg családja Budapestten vészelte át a nehéz időket. Ferencről nincs adatunk, talál túlélte testvérét.

Schäffer Pál aláírása

A Nemzeti Bizottság 1945. március 21-én alakult meg Sződön. A Sződi Földigénylő Bizottság (FIB) a településen hat nagybirtokot osztott fel, Schäffer Pál 1000 kat.holdjából 900 kat.holdat. Az 1947-es a földhivatali nyilvántartásban özv. Schöfffer Bódogné lakcíme: Budapest, Erzsébet krt. 39, ugyanaz a cím, ami a korábbi budapesti iroda címe volt!

A birtokon kb. 30 cseléd volt foglalkoztatva. Ha az egyházmegeyi sematizmusok adatait vesszük alapul megállapítható, a katolikusok száma Ilka-majorban 1901-ben 99 fő, 1903-ban 125 fő, 1910-ben 64 fő, 1913-ban 62 fő volt. A sződi plébánia irattárában található levél tanúsága szerint (dátumozás nélküli) Schäffer Pál (akárcsak

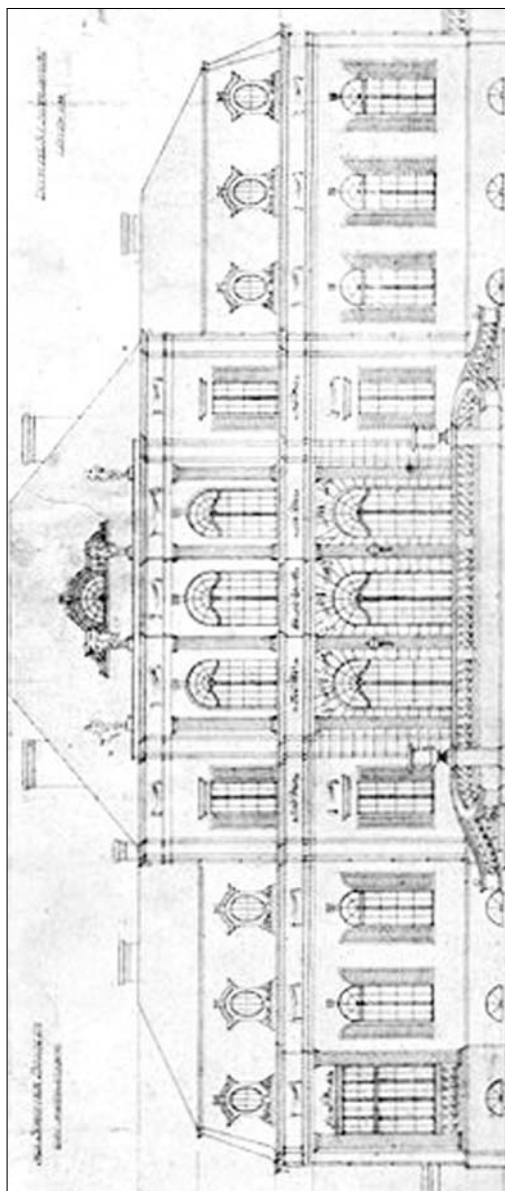
a Nemeskériek) sem szándékozott a sződi rk. iskolaszék felkérése alapján az iskola bővítésének költségeihez hozzájárulni (társ) kegy-úri jogon, hanem csupán önkéntes adomány címén.

A kastély

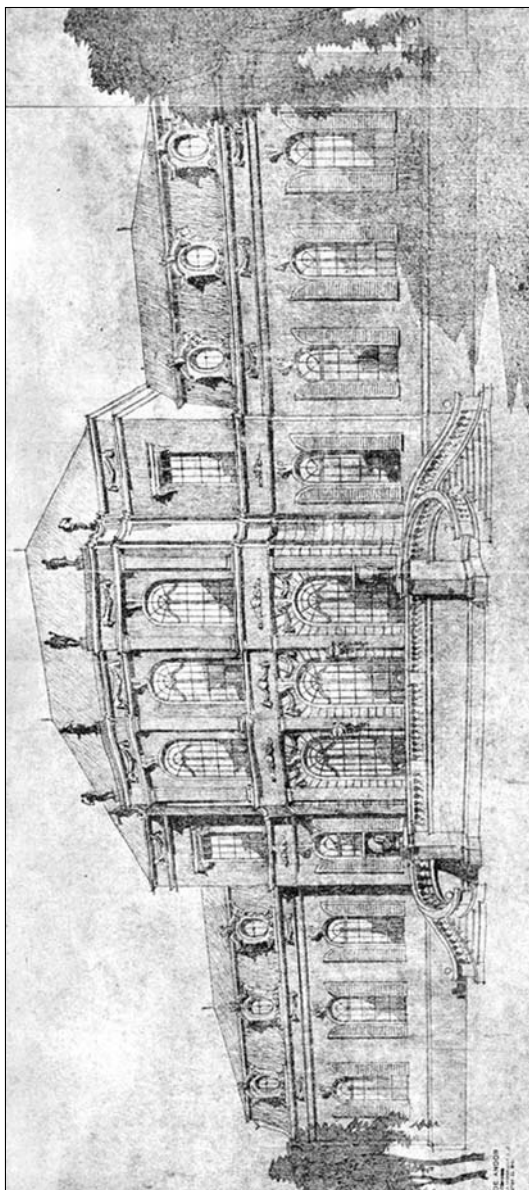
Borovszky Samu 1910-ben megjelent megyemonográfiája szerint Nemeskéri-Kiss Pálnak a Sződhöz tartozó Gödön, lovag Floch-Reyherberg Alfréd pusztá Csörögön és Sződrákoson (ma Sződliget), Schöffér Bódognak ugyancsak Gödön, Szalachy Bélának pedig Sződön van nagyobb birtoka. Tehát 1910-ben Schafferéknek már jelentős birtokok volt, azonban e tanulmány összállításáig nem volt tisztázott, hogy a birtokon álló épületek ekkor a „kiskastély” voltak, vagy már állt a nagy kastélyépület.

A bemutatásra kerülő kastély a valamikori Ilka-pusztán, – melynek mai neve Göd-Újtelep („Bócsa”), – a Munkácsy Mihály u. 2. szám alatt található. A neobarokk stílusú kastély a Pest megyei Kastélylexikon szerint a 19. század végén épült. Ezzel ellentmond, hogy állítólag a Schäffer fiúk elképzelése alapján készült. Ha ennek hihetünk, akkor e tanulmányban bemutatott tervek és rajzok 1927-es készítési ideje az épület keletkezésének időpontját jelenti! Ekkor Schäffer Ferenc és Pál 27 évesek voltak. Vélhetően ettől korábban a területen csak a „kiskastély” létezett. A kicsit hivalkodó, de stílusos, négy kőoroszlánnal díszített épületre tulajdonosai annak ellenére, hogy az év nagyobbik részét (szeptembertől ápriliséig) Budapesten töltötték, sok pénzt költöttek.

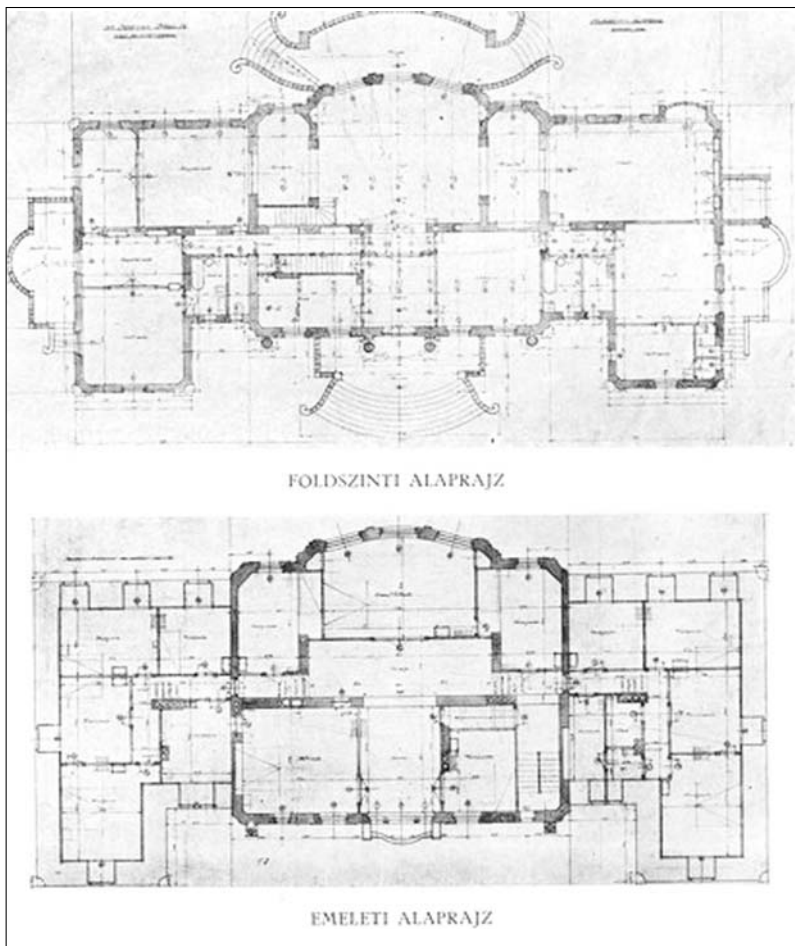
Az épület emelt lábazon áll, középrésze emeletes, oldalszárnyai földszintesek. Középrizalitja egykor 1+3+1 osztású volt, közepén kidomborodó, ívelt rész lépett előre, mindkét szinten árkádok nyílásokkal. Előtte kőbábos, mellvédes terasz húzódott a kertbe vezető lépcsővel. A szárnyak manzárdtetőt kaptak. Az épületet bejáratát kovácsoltvas szerkezetű üvegtető védte. Belső terében létezett egy kápolna is, de működött az épületben étellift és szennyes ledobó is ki volt alakítva. A nagyteremben rendezett bálókhoz zenekari oratórium (karzat) is kiképzésre került. Nagy kiterjedésű kertjében távol-keleti, elsősorban indiai növények voltak telepítve. 1944-ben írókongresszus volta kastély falai között. A háború után az épület

A kastély Duna felőli homlokzata (1927)

Az uradalmai kastély teljes teljes pompájában (1927)

Földszinti és emeleti alaprajz (1927)

berendezési tárgyait – többnyire irodabútorokat – a lakosság szét-hordta.

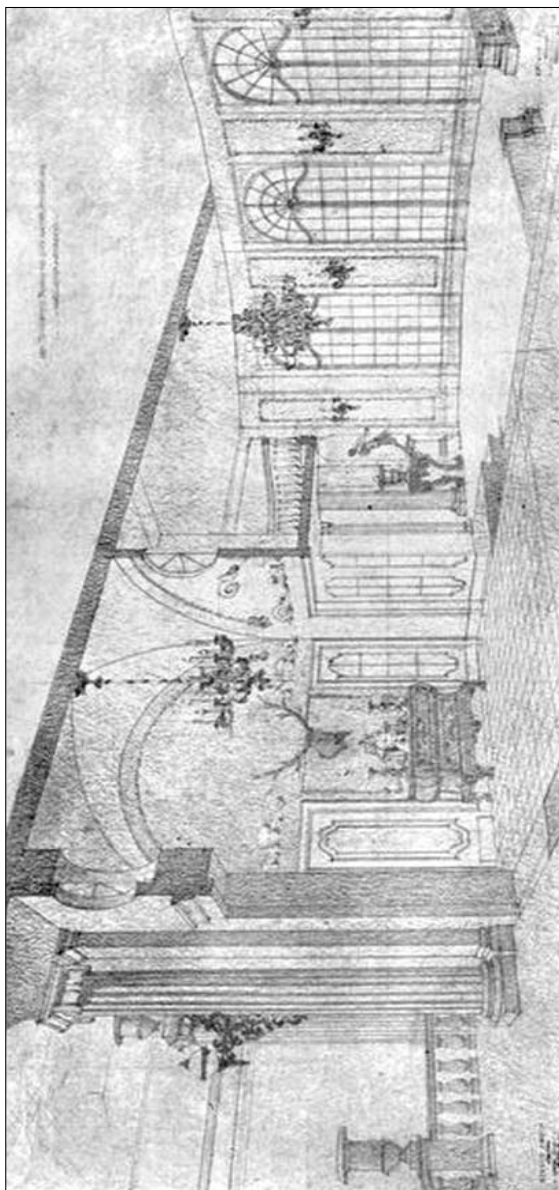
A jól felszerelt majorban minden olyan fellelhető volt, ami az eredményes gazdálkodáshoz kellett; volt kertészet, tehenészet, sertésnevelő, kovácműhely, áramfejlesztő-berendezés, telefon, víztorony, traktorok, cséplőgép, stb. A majorságot Fülöp János ispán irányította.

Látva az épületről 1927-ben készült rajzokat nem volt túlzás, amikor ezt az épületet a korabeli szaksajtó kastélynak nevezte. A Nemeskéri-Kiss család gödi kúriája és ezen kastély között az a különbség, hogy kastélynak általában emeletes épületet nevezünk. Kúriáknál általában egy központi teremből, egymásra fűzve nyílik a többi helyiség, de a kúriák esetenként „felnagyított” parasztházhoz is hasonlíthatnak. Gödön a Schäffer és a Nemeskéri család épülete a birtokigazgatási központ szerepét is betöltötte.

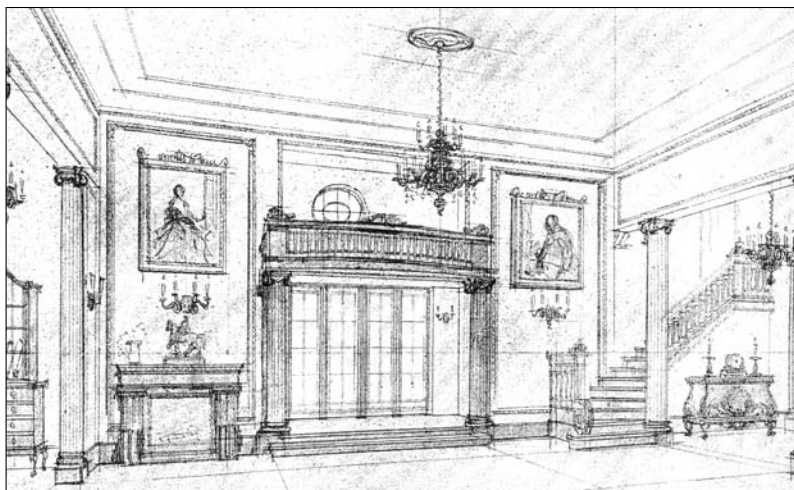
Sajnos a gödi kastélyépületet mára teljesen átalakították, díszeit levették, nyílászáróit kicserélték, homlokzataihoz modern toldalék-épületeket ragasztottak. Dr. Virág Zsoltnak, a Magyar Kastélylexikon sorozat író-szerkesztőjének megküldtem a kastély 2008-ban fellelt terveit, aki azokra a következőképpen reagált: „elnézve a terveket az átalakítással sajnos Göd egyik legszebb épülete tűnt el”.

A bemutatott tervrajzok készítője

A tervek alapján a nagyszabású perspektívák, a nagy tömegek, a monumentális építészeti rajz mesterének ismerhetjük meg Szende Andort. Hatalmas, komoly hatású, bravúrosan megrajzolt perspektívái szinte stílussá váltak idővel. Munkáin meglátszott eleinte a modern, nagy német építőmesterek kihatása, hisz közel egy évtizedig dolgozott Möhring és Schmitz műtermében, megtanulta ezeknek a mestereknek formaképzését és tömegelosztását. Az épület külső tömege akadémikus, zárt tömegben megoldott. Alaprajzi kiindulásuk az olasz paloták barokk-korabeli iránya. A homlokzat azonban teljesen egyéni, az akadémikus ízű ismert architektúrának nyoma sincsen ezeken. Talán az angol reneszánsz formaképzéséhez áll legközelebb a kastély külső megoldása. A homlokzat tömegelosztása egyszerű és nyugodt és ily módon monumentális. Az architektonikus kiképzés

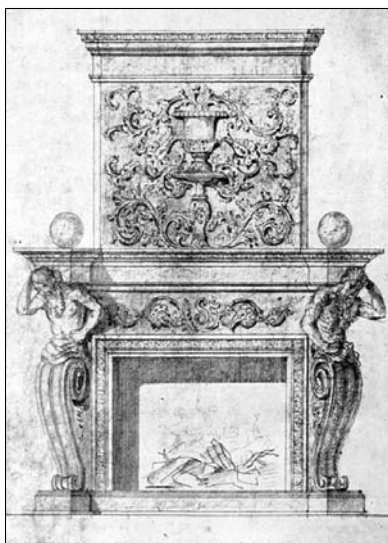

A belső enteriőr távlati metszete (1927)

Hallrészlet (1927)

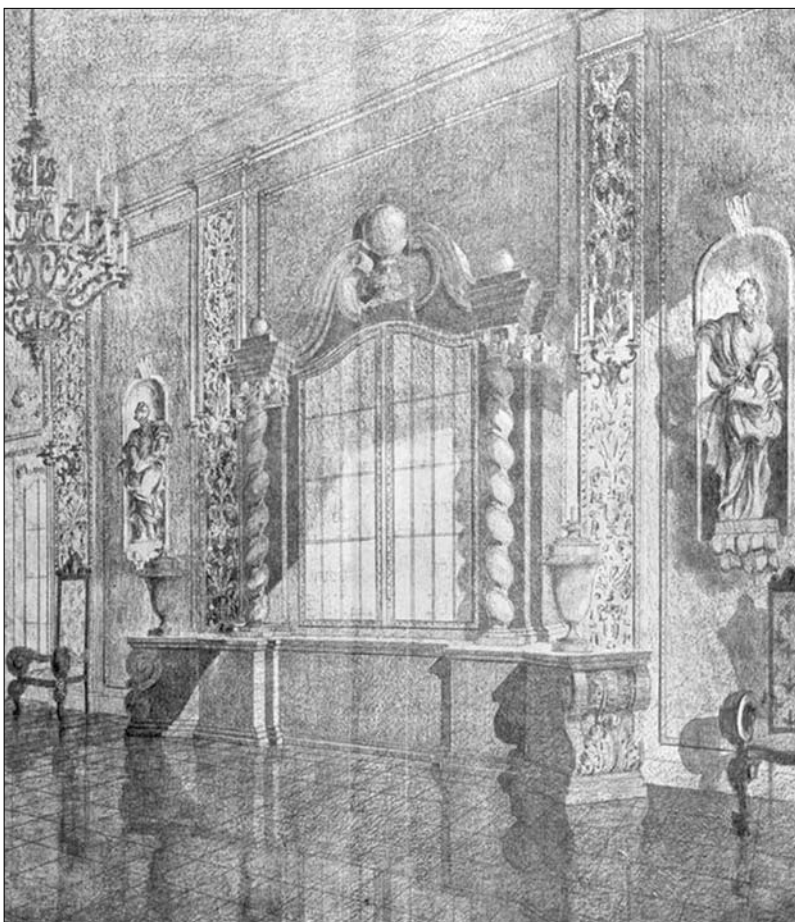
szervesen nő ki a tömegből és mintegy természetes. Meglepők Szende Andor belső térképzései. Ennek a nagy vonásokhoz, hatalmas tömegekhez, óriási rajzokhoz szokott építésznek a kezében szinte különösen hatnak ezek a finom, szeretetteljes gonddal megoldott enteriőrök. Talán építetőinek is nagy része van ebben, hisz az építető világnézete gyakran van nagy kihatással az építőművész munkájára. A tradíciókat kedvelő, a modernizálástól húzódozó, konzervatívabb irányú építető önkéntelenül is befolyásolja az építést, ha nem is érezteti óhaját autokratikus módon.

Kandalló (1927)

Szende Andor a gödi Schöffler Bódog uradalmi kastélyának külső és belső terveiért a Képzőművészeti Társulat építészeti díját nyerte el.

A korabeli sajtó a gödi kastély iparos-munkái közül Orichel György kispesti mázoló-mester munkáit emelte ki, aki az összes mázolás és szobafestést végezte.

Könyvtársalon (1927)

A birtok kisajátítása

A Schäffer-féle 867 kat. hold és 1275 n.öl területű kegyúri (patronátusi) birtokot 1942-ben a magyar királyi honvédelmi miniszter a 24524/14-1942. számú határozatával május 1-jén kisajátította és

mint a határozat fogalmaz „Pestvármegye közönsége tulajdonába bocsátotta”. Ez a gyakorlatban annyit jelentett, hogy a birtok területe 52 betelepített család számára kisajátításra került. A kincstár részére az azonnali birtokbavétel a szódi község házában készült jegyzőkönyv tanúsága szerint ténylegesen meg-

történt. Az 1942. május 1-jén felvett jegyzőkönyv szerint a Honvédelmi Minisztérium részéről jelen volt, dr. Lengyel Aurél miniszteri titkár, a Magyar Királyi Kincstár Jogügyi Igazgatósága részéről, dr. Tóth László kincstári ügyész, a vármegye közönségének képviselőiben, vitéz Endre László alispán és dr. Zlinszky László vármegyei tiszti ügyész. A község részéről Piros György főjegyző és Helembai Ferenc bíró, míg

Schäffer Bódogné és társai részéről Fülöp János ispán képviseltette magát. A jelen nem lévő kisajátítást szenvedők részére a kincstár képviselői ügygondnoknak Zelinca István Szód községi közgyámot neveztek ki. Az eljárásban részt

Schaffer kastély (1935)

A Schaffer kastély közvetlenül a háború után

vevő fenti személyek bejárták a kisajátításra kerülő ingatlanokat, és mint a jegyzőkönyv fogalmaz a kincstár részére birtokba vették. A jegyzőkönyv mellé csatolták a teljes „élő és holt felszerelést” tartalmazó birtokleltárt is, azonban abban tévesen még nem szerepelt az AR-624 rendszámú FIAT500 típusú kétüléses és az AR-796 rendszámú négyüléses ADLER típusú személygépkocsi. A bejárás során megállapítást nyert, hogy a lakóépületekben olyan berendezési tárgyak is találhatóak, melyek a korábban felvett leltárban nem kerültek kimutatásra. Érdekes, de az épület tulajdonosai által korábban lezárt, így a leltározást elkerülő részeit a bizottság valami ok miatt nem nyitatta fel! A leltárhoz képest még annyi változást rögzítettek ekkor a marha-alleltárban, hogy két szopósborjú születése miatt gyarapodott az állomány.

A Pestmegyei Közjóléti Szövetkezet működése

A negyvenes évek elején az 1940. évi XXIII. törvénycikk által létesített Országos Nép- és Családvédelmi Alap (ONCSA), illetve annak vármegyei szerve, a Közjóléti Szövetkezet segítségével sok házat építettek az országban.

A Pestmegyei Közjóléti Szövetkezet (Bp., IV. ker. Városház u. 7.) illetékesei 1944-ben a következő levelet intézték Bartoss Géza sződi plébánoshoz: „A sződi templom biztosító kőfalának megépítése költségeihez való hozzájárulása tárgyában intézett kérvényére értesítjük az alábbiakról. A Schöffner-féle birtokot Pest vármegye megbízásából jelenleg Szövetkezetünk kezeli. Ennek következtében Alispán úr Nagyságod kérvényét elintézés céljából áttette Szövetkezetünkhöz. Megállapítja azonban, hogy a birtokot az 1928. évi Canonica Visitatio (püspöki látogatás – szerző) jegyzőkönyv szerint csak a templom és plébánia javítására, valamint a templom esetleges újjáépítésére vonatkozóan terheli kegyúri (azaz fenntartási – szerző) kötelezettség. Tekintettel ezen körülményre, valamint arra, hogy Szövetkezetünk a birtok 868 hold területéből 540 holdat részben Bócsáról áttelepített, részben sokgyermekes szegény sorsú családoknak már kiosztotta, és a birtok többi része is rövidesen kiosztásra kerül, Nagyságod által kért 1740 pengőt nem állott módunkban teljes egészében elfogadni. Igazgatóságunk folyó hó 29-én tartott ülésén

úgy határozott, hogy a templomkerítés költségeihez 1000 pengővel járul hozzá. Ez az összeg Nagyságod rendelkezésére áll. Kérjük szíves értesítését, hogy kinek a címére utaljuk át. Egyben megjegyeznünk kívánjuk, hogy a birtokot terhelő kegyúri kötelezettséget a felosztással kapcsolatban rendezni kívánjuk. E tárgyban e levelünkkel egyidejűleg felhívtuk Szövetkezetünk ügyészét, – ki az ingatlan kisajátítási ügyeit intézi, – hogy ezen eljárás során találjon módot e kérdés rendezésére is. Fogadja Nagyságod őszinte tiszteletünk nyilvánítását.”

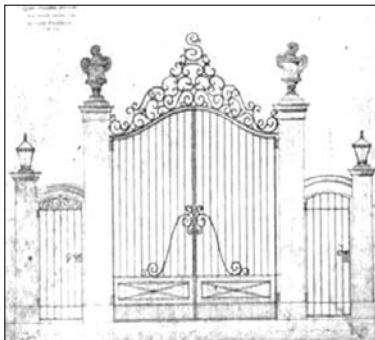
A levélen felülbélyegezve ez áll: Pestmegyei Közjóléti Szövetkezet hivatalát ideiglenesen Gödre helyezte át. Levélcím: GÖD-ILKA-MAJOR, Telefon: GÖD 2.

Az új honfoglalók

Kik voltak a Bócsáról áttelepített sok gyermekes, szegény sorsú családok? Bócsa Bács-Kiskun megye közepén, Soltvadkerttől keletre található, területe részben a Kiskunsági Nemzeti Parkhoz tartozik. Az 1940-es évek elején árvíz pusztította végig a bócsai vidéket, nagyon sok tanya összedőlt. Az alföldi bócsai szülőföld elhagyásának és a gödi Ilka-majorba történő áttelepülésnek az árvízen kívül oka volt még az ottani katonai lőtérépítés miatti kötelező elköltözés is. 52 (más forrás szerint 40-45) család érkezett a gödi vasútállomáson át „újbócsára”, 400 négyszögöl területű telkeket kaptak. Az ONCSA öt hónap alatt szoba-konyhás házakat építtetett az addig főként a kastélykertben sátorban lakó új honfoglalóknak. Összesen 400 hold földet osztottak szét köztük, családonként 9 hold jutott.

Az 1942-es újra(be)telepítés után az 1943-44. évben a szödi párbéresek (egyházfenntartást- egyházi adót fizetők) törzskönyve a következő Ilka-pusztai – újtelepi lakosokat sorolja fel: Kozma József (gépész-kovács) és Leing Teréz, Kuklis János (bognármester) és Rott Mária, Lencsés Lajos, Berecz József (magtáros) és Kovács Júlia, Prekopa István és Muka Anna, Pithori(?) István és Rozán Mária, Móricz Géza (parádés kocsis) és Német Teréz, Kapola János, Lesznócski János, Benkó János és Katalin Mária, Tóth Ferenc (fogatos) és Abelorszki Anna, Szekeres Mihály és Juhász Júlia, Berecz János (fogatos) és Juhász Mária, Vig Sándor és Szabó Erzsébet, Mészáros József és Turza Etel, Berecz Mihály (kertész).

Egy 1942-ben keltezett levél mely az Ilka-pusztai havi egyszeri tábori mise megtartása tárgyában született, a lakosság számát a Göd-pusztai és Ilka-pusztai családokkal és a cselédséggel együtt 450-500 főre becsülte.

Kapubejárat (1927)

*A kapuoszlopok maradványai
napjainkban*

A kastély elmúlt évtizedei

A kastély eredeti funkcióját követően gyékényszövő üzem, OVIT munkásszállás is volt, de szükséglakások is létesültek benne. A Gödi Egészségügyi Gyermekotthon 1977. november 1-jén kezdte meg működését az egykori Schäffer kastélyból átalakított épületben, 100 férőhellyel. Alapítója a Pest Megyei Tanács volt. Akkor a kifejezetten képezhetetlen, értelmi fogyatékos, mozgás és halmozottan fogyatékos gyermekek ápolására, gondozására bentlakásos jelleggel létesült. A sérült gyermekek számának növekedésével a régi kastélyt bővíteni kellett. Az otthon 1981 januárjában bővült 220 férőhelyessé. Az intézmény 1993-tól ápoló, gondozó-otthonná vált. Az intézetbe 18 év alattiakat utalhatnak be, de az ott tartózkodásnak már nincs felső határa. 2004-ben létrehozták az első lakóotthont, mely 11 lakónak nyújt elhelyezést. Ma már a 18 éven felüli lakók száma túlsúlyban van. Az otthon parkjában létrehozták a Fővárosi Állatkert kihelyezett állatsimogatóját. Az intézmény jelenlegi fenntartója a Pest Megyei Önkormányzat.

Amikor az előző, fiatalon elhunyt igazgató kitalálta a TOPHÁZ nevet, kettős értelmet szánt neki: egyrészt, hogy ez az otthon legyen a csúcs, a példa, másrészt, hogy – zárójelbe téve a h betűt – **boldogan**, drágakőként ragyogó szemmel éljenek itt a gondozottak. Az intézmény jelenlegi neve: TOPhÁZ Speciális Otthon.

A kastély Duna felőli homlokzata (2008)

A „kiskastély”

A dolgozatomban bemutatott épület mögött húzódik meg az ún. „kiskastély”, mely régebben épült, mint a Schäffer kastély. Lehet, hogy Göd legrégebbi épületei közé tartozik, építésének története a homályos múltba vész. Talán már a Madáchok (1736 előtt) vagy a Grassalkovichok (1736-1841 között) építették fel falait. Vélhetően kihelyezett birtokigazgatási székhely volt. A 20. század derekán még 6 szobás, zárt tornácos, 50 négyzetméteres fogadószobájú épületként funkcionált. 1942-ben a Bócsáról áttelepítettek közel egy évig laktak benne. A háború alatt tanítói lakás, iskola és óvoda is

volt benne. Állagában az oroszok nagy pusztítást végeztek. A háború után néhány évig Uhrig Zsigmond (1919-1993) felsőgödi festőművész lakott benne. Az épület igényesen felújításra került, magántulajdonban van.

A „kiskastély” (2007)

Ilka-pusztán működött iskola is. 1942-ben a „kiskastélyban” alsó tagozat és óvoda kezdte meg működését. Pedagógusok voltak: Vitális Ilona, Kenessey Györgyi, Görgényi József, Bernáth Mária Otília, Potyó Imre tanítók, Jakab Aranka óvónő. Ádám Lajos (1902-1985) tanító nyugdíjazása után még tanított itt. A főváros német megszállás alatt Ilka-pusztán húzta meg magát Kádár Lajos (1896-1982) író és Fáy Dezső (1888-1954) festőművész.

A Schaffer család leszármazottai az 1990-es években kárpótlásként nem igényelheték vissza a kastélyt, csak a gödi erdőkre tartottak igényt. Ilka-pusztá 1947-ig tartozott Sződhöz, ezt követően Felsőgödhöz csatolták. A kastélyon kívül földrajzilag Göd-Újtelephez köthető a II. Constantinus uralkodása idején épített nagyméretű katonai tábor (Contra Constantinum), az Országos Villamostávvezeték Zrt. (OVIT) Göd Bócsa telepe, és a Samsung SDI Hungary Kft. gyára is. Manapság Göd-Újtelepen néhány százan laknak.

Göd Város Önkormányzata a város egyik utcáját Schöffer Ferencről nevezte el.

Forrásirodalom:

- A magyar korona országainak gazdacímháza (Bp., 1897., 246-247. oldal)
- A szödi Polgármesteri Hivatal halotti anyakönyve (1927)
- Dr. Borovszky Samu: Magyarország vármegyéi és városai enciklopédiája I., Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye (Bp., 1910)
- Csankó Lajos: Apám és Ilka major (In.: Gödi Almanach 2000, Göd, 2000)
- Csankó Miklós: Ilkamajor – gyermekkorom világa (In.: Gödi Almanach 1994-2004, Göd, 2004)
- Csankó Miklós: Emlékeim a régi világból 1944-1948 (In.: Gödi Almanach 2007, Göd, 2007)
- Führer Miklós (szerk.): Szende Andor kastélytervei (In.: Magyar építőművészet, Bp., XXVII. évf., 1927. 7. szám)
- Gödi Körkép – Göd polgárainak és önkormányzatának ingyenes lapja (2003. november, 2006. július)
- Gyüre János: Régi történetek Gödiekről anekdotákban (In.: Gödi Almanach 1996, Göd, 1996)
- Hanák Pálné-Nagy István-Bátorfi József: Bócsaiak Ilka pusztán (In.: Gödi Almanach 1996, Göd, 1996)
- Hámori Péter: A fői Suum cuique-telep története (In.: Honismeret, XXVII. évf. 1999/6.)
- Párbéresek törzskönyve 1943-44 (Szödi plébánia irattára)
- Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Közjóléti Szövetkezetének iratai, Pest Megyei Levéltár, (K-566.)
- Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Fő- és Alispánjának Ált. Közigazgatás Iratai, Pest Megyei Levéltár (IV. 406 b. és 408. b.)
- Magyarországi gazdacímháza (Bp., 1911., 552-553. oldal)
- Magyarország földbirtokosai és földbérlői – gazdacímháza (Bp., 1925., 245. oldal)
- Yad Vashem The Central Database of Shoah Victim's Names
- Váci Püspöki káptalani Levéltár – Sződ iratai (VPKL, Acta Parochia Szöd, 1. doboz, 1933/84. tétel)
- Virág Jenőné, a TOPHÁZ Speciális Otthon igazgatójának közlése (Piros Györgyné sz. Bataly Ilona, a volt szödi főjegyző feleségére hivatkozva)
- Virág Zsolt: Magyar kastélylexikon – Pest megye kastélyai és kúriái (Bp., 2000)
- Vízió – Dunakeszi-Fót-Göd kistérségi független közéleti újság (I. évf. 9. szám, 2004. december)
- Volentics Gyula: Szöd község történeti monográfiája 1255-2005 (Szöd, 2005)